

den skal taxeres til, hvad den som en Eiendom af denne Beskaffenhed er værd, og dette skal være Kjøbesummen, som Fæsteren skal betale, saa har jo Eieren derigjennem faaet fuld- stændig Erstatning. — Jeg skal imidlertid noget nærmere betragte, hvad det ærede Min- dretal anfører som Grund for sin Mening, at dette ikke skulde være fuldstændig Erstatning. Der siges i denne Henseende af det ærede Min- dretal, at det er overladt til Taxatorernes „Skøn“ at bestemme Værdien, og at man navnlig derfor ikke kan være ganske sikker paa, at den virkelige Værdi udkommer. Dette kan nu vel siges, skøndt det ærede Mindretal ikke i nogen Maade har benægtet, at Lovudkastets Sammensætning af Taxationscommissionerne og Overtaxationscommissionen er saa fuld- stændig og betryggende, som det er muligt, at en saadan Sammensætning kan tilveiebringes. Men Mindretallet gaaer i denne sin Forme- ning ud fra, at Fleertallet eiheller er fuld- kommen sikker i sin Sag om, at den Værdi, der vil blive sat af disse Commissioner, vil være fuldstændig Erstatning, til hvilken Slut- ning Mindretallet er kommet ved et Forslag til en ny Paragraph, som Udvalgets Fleertal foreslaaer indsat efter Udkastets § 37. Men Forslaget til denne Paragraph beviser aldeles ikke, hvad det ærede Mindretal vil bevise, thi deri, at man foreslaaer at optage en saadan Paragraph, ligger kun, at man vil give Eierne en Ret ligeoverfor den, som er given Fæsterne. — Saa snart Taxationscommissionen er færdig med Forretningen, kan Fæsteren nemlig erklære, om han vil træde tilbage eller modtage Gaar- den til den fastsatte Priis, og ligeoverfor denne Ret har man villet give Godseieren en anden, idet han i Tilfælde, hvor han maatte mene, at Summen var sat for lavt, kan gjøre et Over- bud, og ifølge dette enten faae Gaarden, imod, naar Fæstledighed indtræder, at udbetale den tillagte Forhøielse til Bonden eller hans Arvinger, eller Bonden maa finde sig i at

give den af Taxationscommissionen fastsatte Priis inclusive Overbudet, naar han vil være Eier af Gaarden. Det er altsaa kun for at støtte Godseieren i sin Stilling til Fæsteren, at de hver fra sin Side have et Middel i deres Haand i de Tilfælde, hvor de skulde mene, at Taxationscommissionen ikke var kom- men til et reifærdigt Resultat. Det er altsaa skeet for at bidrage, hvad man har formaaet, til at bortferne Frygten fra alle Sider for den foreslaaede Ordning. Det er et Forsøg paa at forsone dem med Loven, der maatte frygte for Taxationens Beskaffenhed; men det er ingenlunde en Indrømmelse fra Fleertallets Side af, at det frygter med Hensyn til Tax- ationens Udfald. Jeg kan sige med Sikker- hed, at Fleertallet ikke har nogen Frygt i saa Henseende, men man har, jeg gjentager det, betragtet den foreslaaede Paragraph som en Indrømmelse til dem, der nærede denne Frygt. Det ærede Mindretal mener ogsaa, at Fæste- ren er sat i en mere fordeelagtig Stilling end Godseieren, idet han nemlig kan vælge Tidspunktet til at forlange sig Gaarden over- dragen til Selveiendom, og at han kan vælge det for sig gunstigste Tidspunkt; men der har det ærede Mindretal ikke bemærket, at Fæsteren dog ikke har dette saaledes i sin Magt; thi han veed ikke, naar han afgaaer ved Døden, og, dersom han maatte forsømme at benytte sin Ret i levende Live, og hans Enke ogsaa forsømmer det, saa har han for- spildt Alt, hvad han ifølge denne Lov kan er- holde, saa maae hans Arvinger gaae tomhæn- dede fra Gaarden, — og i denne Usikkerhed for Fæsteren med Hensyn til, hvorlænge han kan leve og sidde som Fæster, deri ligger jo den største Opfordring for ham til ikke at ud- sætte, ikke at tænke: du kan blive nogle Aar for at opnaae heldigere Conjuncturer, men han maa, for at sikre sig, at Loven kommer ham tilgode, benytte den saa hurtigt som muligt.